

শ্রীঃ
শ্রীমতে নিগমান্তমহাদেশিকায় নমঃ
শ্রীমান্ বেক্টনাথার্যঃ করিতাকিঁককেসরী।
বেদান্তাচার্যর্যো মে সন্নিধত্তাং সদা হৃদি॥

॥ উদ্ধর গীতা - ষষ্ঠোধ্যাযঃ ॥

This document has been prepared by*
Sunder Kidambi
with the blessings of
শ্রী রঙ্গরামানুজ মহাদেশিকন্
His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using Bengali for T_EX.

শ্রীঃ
শ্রীমতে रामानुजाय नमः
॥ उद्धार गीता - षष्ठोऽध्यायः ॥

श्रीभगवानुवाच

बद्धो मुक्त इति व्याख्या गुणतो मे न बद्धतः।
गुणस्य मायामूलत्वान्न मे मोक्षो न बन्धनम् ॥ ७-१ ॥

शोकमोहौ सुखं दुःखं देहापत्तिश्च मायया।
स्वप्नो यथात्मनः त्यातिः संसृतिर्न तु रासुरी ॥ ७-२ ॥

विद्यारिद्वे मम तन् विद्वद्धर शरीरिणाम्।
मोक्षबन्धकरी आद्ये मायया मे विनिर्मिते ॥ ७-३ ॥

एकस्यैव ममांशस्य जीवस्यैव महामते।
बन्धोस्यारिद्वयानादिरिद्वया च तथेतरः ॥ ७-४ ॥

अथ बद्धस्य मुक्तस्य रैलक्ष्यं वदामि ते।
विरुद्धधर्मिणोस्तु स्तितयोरैकधर्मिणि ॥ ७-५ ॥

सुपर्णारेतो सदृशो सखायौ
यदृच्छयैतो क्वतनीदौ च ब्रुक्ते।
एकस्तयोः खादति पिप्लवान्-
मन्यो निरन्नोपि बलेन भूयान् ॥ ७-६ ॥

आत्मानमन्यं च स वेद विद्वा-
नपिप्लवादो न तु पिप्लवादः।
योरिद्वया युञ्जतु नित्यबद्धो
विद्यामयो यः स तु नित्यमुक्तः ॥ ७-७ ॥

देहश्चैपि न देहश्चो विद्वान् स्वप्नाद् यथोत्थितः।
अदेहश्चैपि देहश्चः कुमतिः स्वप्नद्गं यथा ॥ ७-८ ॥

इन्द्रियैरिन्द्रियार्थेषु गुणैरपि गुणेषु च।
गृह्यमाणेष्वरहं कुर्यान्न विद्वान् यस्त्वरविक्रियः ॥ ७-९ ॥

দৈৰাধীনে শৰীৰেস্মিন্ গুণভাৰ্যেন কৰ্মণা ।
বৰ্তমানোবুধস্তত্র কৰ্তস্মীতি নিবদ্যতে ॥ ৬-১০ ॥

এৰং ৰিৱক্তঃ শযন আসনাটনমজ্জনে ।
দৰ্শনস্পৰ্শনিঘ্ৰাণ ভোজনশ্ৰৱণাদিষু ॥ ৬-১১ ॥

ন তথা বদ্যতে ৰিদ্ধাংস্তত্র তত্রাদয়ন্ গুগান্ ।
প্ৰকৃতিস্থোপ্যসংসক্তো যথা খং সৱিতানিলঃ ॥ ৬-১২ ॥

বৈশাৱদ্যেক্ষ্যাসঙ্গশিতযা ছিন্নসংশযঃ ।
প্ৰতিবুদ্ধ ইৱ স্বপ্নান্নানাত্ৰাদ্ ৰিনিবৰ্ততে ॥ ৬-১৩ ॥

যস্য সুৰীতসঙ্কল্পাঃ প্ৰাণেন্দ্ৰিয়ননোধিয়াম্ ।
বৃত্তযঃ স ৰিনিমুক্তো দেহস্থোপি হি তদগুণৈঃ ॥ ৬-১৪ ॥

যস্যাত্মা হিংস্যতে হিংস্ৰৈৰ্যেন কিঞ্চিদ্ যদৃচ্ছয়া ।
অচ্যতে বা ক্ৰচিক্তত্র ন ব্যতিক্ৰিয়তে বুধঃ ॥ ৬-১৫ ॥

ন স্তবীত ন নিন্দেত কুৰ্বতঃ সাধৱসাধু বা ।
বদতো গুণদোষাভ্যাং ৰজিতঃ সমদৃঙমুনিঃ ॥ ৬-১৬ ॥

ন কুৰ্যান্ন বদেত্ কিঞ্চিন্ন ধ্যায়েত্ সাধৱসাধু বা ।
আত্মাৱামোনযা বৃত্ত্যা ৰিচৰেজ্জডৰনুনিঃ ॥ ৬-১৭ ॥

শব্দব্ৰহ্মণি নিষ্ণাতো ন নিষ্ণয়াত্ পৰে যদি ।
শ্ৰমস্তস্য শ্ৰমফলো হ্যধেনুমিৰ ৰক্ষতঃ ॥ ৬-১৮ ॥

গাং দুষ্কদোহামসতীং চ ভাৰ্যাং
দেহং পৰাধীনমসতপ্ৰজাং চ ।
ৰিত্তং ত্বতীৰ্থীকৃতমঙ্গ ৰাচং
হীনাং মযা ৰক্ষতি দুঃখদুঃখী ॥ ৬-১৯ ॥

যস্যং ন মে পাৰনমঙ্গ কৰ্ম
স্থিত্যুদভৱপ্ৰাণনিৰোধমস্য ।
লীলাৱতাৱেগ্নিতজন্ম বা স্যাদ-
ৰক্ষ্যাং গিৱং তাং বিভ্ৰ্যান্ন ধীৱঃ ॥ ৬-২০ ॥

এৱং জিজ্ঞাসযাপোহ্য নানাভ্ৰমমাশ্ৰনি ।
উপাৰমেত ৱিৰজং মনো ময্যপ্য সৰ্বগে ॥ ৬-২১ ॥

যদ্যনীশো ধাৰযিতুং মনো ব্ৰহ্মণি নিশ্চলম্ ।
মযি সৰ্বাণি কৰ্মাণি নিৰপেক্ষঃ সমাচৰ ॥ ৬-২২ ॥

শ্ৰদ্ধালুৰ্মে কথাঃ শৃণৱন্ সুভ্ৰূ লোকপাৰনীঃ ।
গায়ননুস্মৱন্ কৰ্ম জন্ম চাভিনয়ন্ মুহুঃ ॥ ৬-২৩ ॥

মদৰ্থে ধৰ্মকামাৰ্থানাচৰন্ মদপাশ্ৰযঃ ।
লভতে নিশ্চলাং ভক্তিং ময্যুদ্ধৱ সনাতনে ॥ ৬-২৪ ॥

সতসঙ্গলক্ষ্যা ভক্ত্যা মযি মাং স উপাসিতা ।
স ৱৈ মে দৰ্শিতং সদভিৰঞ্জসা ৱিন্দতে পদম্ ॥ ৬-২৫ ॥

শ্ৰীউদ্ধৰ উৱাচ

সাধুস্তৰোত্তমশ্লোক মতঃ কীদৃশ্বিধঃ প্ৰভো ।
ভক্তিস্তৱযুপযুজ্যেত কীদৃশী সদভিৱাদৃতা ॥ ৬-২৬ ॥

এতন্মে পুৰুষাধ্যক্ষ লোকাধ্যক্ষ জগতপ্ৰভো ।
প্ৰণতায়ানুৱক্তায় প্ৰপন্নায চ কথ্যতাম্ ॥ ৬-২৭ ॥

ত্বং ব্ৰহ্ম পৰমং ৰ্যোম পুৰুষঃ প্ৰকৃতেঃ পৰঃ ।
অৱতীৰ্ণেসি ভগৱন্ স্বেচ্ছোপাতপ্থগ্বপুঃ ॥ ৬-২৮ ॥

শ্ৰীভগৱানুৱাচ

কৃপালুৱকৃতদ্রোহস্তিতিক্ষুঃ সৰ্বদেহিনাম্ ।
সত্যসাৱোনৰদ্যাত্মা সমঃ সৰ্বোপকাৰকঃ ॥ ৬-২৯ ॥

কামৈৱহতধীৰ্দান্তো মৃদুঃ শুচিৱকিৎখনঃ ।
অনীহো মিতভূক্ শান্তঃ স্থিৰো মচ্ছৱণো মুনিঃ ॥ ৬-৩০ ॥

অপ্ৰমত্তো গভীৱাত্মা ধৃতিমাঞ্জিতষডগুণঃ ।
অমানী মানদঃ কল্যা মৈত্ৰঃ কাৰুণিকঃ কৰিঃ ॥ ৬-৩১ ॥

আজ্ঞাযৈৰং গুণান্ দোষান্ মযাদিষ্টানপি স্বকান্ ।
ধৰ্মান্ সংত্যজ্য যঃ সৰ্বান্ মাং ভজেত স সত্তমঃ ॥ ৬-৩২ ॥

জ্ঞাত্ৰাজ্ঞাত্ৰাত্ৰ য়ে বৈ মাং যাবান্ যশ্চাস্মি যাদৃশঃ।
ভজন্ত্যনন্যাভাৰেন তে মে ভক্ততমা মতাঃ ॥ ৬-৩৩ ॥

মল্লিঙ্গমদভক্তজন দৰ্শনস্পৰ্শনাৰ্চনম্।
পরিচৰ্যা স্তুতিঃ প্ৰহুগুণকৰ্মানুকীৰ্তনম্ ॥ ৬-৩৪ ॥

মতকথাশ্ৰৱণে শ্ৰদ্ধা মদনুধ্যানমুদ্ধৰ।
সৰ্বলাভোপহৰণং দাস্যোনাঅনিৰেদনম্ ॥ ৬-৩৫ ॥

মঞ্জন্মকৰ্মকথনং মম পৰ্বানুমোদনম্।
গীততাণ্ডৱবাদিত্ৰ গোষ্ঠীভিৰ্মদগৃহোতসৰঃ ॥ ৬-৩৬ ॥

যাত্ৰা বলিৰিধানং চ সৰ্বৰাৰ্ষিকপৰ্বসু।
বৈদিকী তান্ত্ৰিকী দীক্ষা মদীযব্ৰতধাৰণম্ ॥ ৬-৩৭ ॥

মমার্চাস্থাপনে শ্ৰদ্ধা স্বতঃ সংহত্য চোদ্যমঃ।
উদ্যানোপৰনাক্ৰীড পুৰমন্দিৰকৰ্মণি ॥ ৬-৩৮ ॥

সম্মার্জনোপলেপাভ্যাং সেকমণ্ডলৱতনৈঃ।
গৃহশুশ্ৰূষণং মহ্যং দাসৰদ্ যদমাযযা ॥ ৬-৩৯ ॥

অমানিত্বমদম্ভিত্বং কৃতস্যাপৰিকীৰ্তনম্।
অপি দীপাৰলোকং মে নোপযুজ্যান্নিৰেদিতম্ ॥ ৬-৪০ ॥

যদ্ যদিষ্টতমং লোকে যচ্চাতিপ্ৰিয়মাঅনঃ।
তত্ত্বনিৰেদয়েন্মহ্যং তদানন্ত্যায় কল্পতে ॥ ৬-৪১ ॥

সূৰ্যোগ্নিৰ্ব্ৰাহ্মণা গাৰো বৈষ্ণৱঃ খং মৰুজ্জলম্।
ভূৰাত্মা সৰ্বভূতানি ভদ্ৰ পূজাপদানি মে ॥ ৬-৪২ ॥

সূৰ্যে তু ৰিদ্যাযা ত্ৰয্যা হৰিষামৌ যজেত মাম্।
আতিথ্যেন তু ৰিপ্ৰাগ্ৰ্যে গোষৰঙ্গ যৱসাদিনা ॥ ৬-৪৩ ॥

বৈষ্ণৱে বন্ধুসতকৃত্যা হৃদি খে ধ্যাননিষ্ঠয়া।
ৰায়ৌ মুখ্যাধিয়া তোযে দ্ৰব্যৌস্তোযপুৰস্কৃতৈঃ ॥ ৬-৪৪ ॥

স্থণ্ডিলে মল্লহৃদযৈভেগৈরাঙ্গানমাত্মনি ।
 ক্ষেত্রজং সর্বভূতেষু সমত্বেন যজেত মাম্ ॥ ৬-৪৫ ॥
 ধিক্ষেণ্যষবেষরিতি মদরূপং শঙ্খচক্রগদাম্বুজৈঃ ।
 যুক্তং চতুর্ভুজং শান্তং ধ্যায়ন্নর্চেত্ সমাহিতঃ ॥ ৬-৪৬ ॥
 ইষ্টাপূর্তেন মামেরং যো যজেত সমাহিতঃ ।
 লভতে মযি সদভক্তিং মতস্মৃতিঃ সাধুসেবয়া ॥ ৬-৪৭ ॥
 প্রায়েণ ভক্তিযোগেন সতসঙ্গেন ঝিনোদ্ধর ।
 নোপায়ো ঝিদ্যতে সধ্যঙ্ প্রায়েণং হি সতামহম্ ॥ ৬-৪৮ ॥
 অথৈতত্ পরমং গুহ্যং শৃণবতো যদুনন্দন ।
 সুগোপ্যমপি বক্ষ্যামি ত্বং মে ভূত্যঃ সুহাত্ সখা ॥ ৬-৪৯ ॥

॥ ইতি ষষ্ঠোধ্যায়ঃ ॥